

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2017-12-12 Nr. 4D-2016/2-1144
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą dėl Panevėžio miesto savivaldybės (toliau citatose ir tekste vadinama – Savivaldybė) administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant medžio kirtimo klausimą. Seimo kontrolierių įstaigoje vėliau buvo gautas skundo papildymo raštas.

2. Skunde ir skundo papildymo rašte, be kita ko, nurodyta:

2.1. „2015 m. lapkričio 2 d. kreipiausi į Savivaldybės administraciją su prašymu išduoti leidimą neatlygintinai kirsti, mano manymu, grėsmę gretimame sklype esančiam pastatui keliančią saugotiną tuopą“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „2015 m. gruodžio 18 d. gautame atsakyme [...] pažymima, jog apžiūros metu nustatyta, kad norima šalinti tuopa yra sveika, nepraradusi estetinės išvaizdos, auga leistinu atstumu nuo pastato, todėl buvo išrašytas leidimas genėti medį“;

2.3. „[...] kreipiausi į Savivaldybės administracijos [...] specialistę [...], informuodamas ją, kad iš teisės aktais nepagrįsto atsakymo nėra aišku, nei kas reglamentuoja atstumus tarp pastato ir želdinio, nei kokiais teisės aktais remiantis buvo vertinama medžio būklė, be to, informavau, kad šio medžio šaknys ardo nuotekų tinklus. [...]. Savivaldybės specialisto buvau informuotas, kad jie leistinus atstumus tarp medžio ir nuotekų tinklų vertina vadovaujantis Statybos techninio reglamento STR *Vienbučiai ir dvibučiai gyvenamieji pastatai* 3-io priedo lentelė. Bendru sutarimu buvo sutarta pakartotinai įvertinti medžio grėsmę pastatui ir sumontuotiems kanalizacijos tinklams. [...]. 2016 m. sausio 26 d. atvykusi Želdinių apsaugos ir priežiūros komisija [...] įvertino medžio būklę. 2016 m. kovo 7 dienos atsakyme pažymima, kad komisija 2016 m. sausio 26 d. apžiūrėjo sklype augantį medį, apžiūros metu nepastebėta išorinių medžio ligos židinių, todėl darytina išvada, kad želdinys yra sveikas“;

2.4. „[...] 2015 metais sklype buvo atnaujinta dalis požeminių nuotekų vamzdyno iki nuotekų tinklų šulinėlio, esančio šalia medžio. Atkasus užsikišusius vamzdžius prie medžio matyti, kad medžio šaknys yra pažeidusios vamzdyną. A medį, augantį požeminių nuotekų trasoje, dėl medžio šaknų, ardančių požeminius nuotekų tinklus bei neišlaikyto minimalaus leistino atstumo iki požeminių nuotekų tinklų, pažymėjo kaip šalintiną“;

2.5. „Kadangi A nėra nustačiusios jokių sąlygų, remiantis kuriomis šio sklypo nuotekų tinklų apsaugos zonoje galima sodinti medžius ir krūmus [...], bei atsižvelgus į tai, kad nors šiuo metu tinklai yra ir neveikiantys, bet pastačius statinį sklype jie bus naudojami eksploatacijoje, 2016 m. kovo 22 d. parašiau trečią prašymą išduoti leidimą neatlygintinai kirsti medį. [...]. 2016 m. gegužės 24 d. gautame atsakyme [...] pažymima, kad neatsiradus naujų aplinkybių išlieka pirminis komisijos sprendimas“;

2.6. „[...] 2016 m. birželio 30 d. parašiau paklausimą dėl saugotino medžio neatlygintino kirtimo Aplinkos ministerijai. 2016 m. liepos 28 d. gautame atsakyme pažymima, kad saugotinas medis, augantis vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklų ir įrenginių apsaugos zonoje, gali būti kertamas neatlygintinai“;

2.7. „[...] nors šiuo metu sklype, adresu [...], esantys sumontuoti nuotekų tinklai yra neveikiantys bei nėra sudaryta abonentinė sutartis su paslaugų tiekėju, 2015 m. buvo pradėti darbai, siekiant paruošti sklype esančius sumontuotus nuotekų tinklus būsimai eksploatacijai.

Norėdamas į sklypą, adresu [...], atvesti vandentiekį, o sklype esančius nuotekų tinklus pajungti į kvartalo nuotekų tinklų nuvedimo šulinį, 2015 metų balandžio mėnesį kreipiausi į bendrovę UAB „A“ dėl projektavimo sąlygų išdavimo. Remiantis 2015-04-14 UAB „A“ išduotomis projektavimo sąlygomis [...] parengtas projektas buvo suderintas Savivaldybėje projektų derinimo komisijoje [...].

2015 m. darbų rangovas [...] įvedė vandentiekį į sklypą, o sklype esančius nuotekų tinklus pajungė į kvartalo nuotekų tinklų nuvedimo šulinį Nr. [...] taip, kaip tai yra numatyta projekte. Sklype esanti jau sumontuotų nuotekų tinklų dalis buvo išvalyta ir atnaujinta. Esamų nuotekų tinklų pajungimas į nuotekų nuvedimo šulinį Nr. [...] pavaizduotas Požeminių komunikacijų geodezinės nuotraukos M 1:500 techninėje ataskaitoje ir 2015-07-20 suderintas Savivaldybės [administracijos] Architektūros ir urbanistikos skyriuje [...]. Norint atnaujinti medžio šaknimis užkištą likusią vamzdyno dalį, UAB „A“ medį, augantį nuotekų tinklų apsaugos zonoje, topografiniame plane pažymėjo kaip šalintiną [...].

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad nors šiuo metu nesu UAB „A“ abonentas, bendrovė 2015-09-25 išdavė Klientams nuosavybės teise priklausančių vandentiekio ir nuotekų tinklų prijungimui prie bendrovės eksploatuojamų tinklų, jų tinkamumui eksploatuoti ir sutarties sudarymui būtinų sąlygų įvykdymo aktą [...].

Vizito Savivaldybėje metu 2015 metų gruodžio mėnesį [...] prieš rašant antrąjį prašymą dėl neatlygintino medžio kirtimo buvo pateikti visi aukščiau nurodyti dokumentai.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo: „ištirti, ar pagrįstai Savivaldybės darbuotoja Rasa Stankūnienė, vadovaujantis išgalvotais formalumais, nesilaikė aplinkos ministro įsakymu patvirtintos leidimų kirsti medžius išdavimo tvarkos, kurioje nurodoma, kad apsaugos zonoje augantiems medžiams leidimai kirsti medžius išduodami neatlygintinai.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Skundo tyrimui reikšmingos aplinkybės

4. Pareiškėjo 2015-12-30 kreipimesi į Savivaldybės administraciją, be kita ko, nurodyta (žr. šios pažymos 2.3 papunktį):

„[...]“

2015 m. sklype buvo atnaujinta dalis požeminių nuotekų vamzdyno tinklų iki nuotekų šulinėlio, esančio šalia medžio. Atkasus užsikišusius vamzdžius prie medžio, matyti, kad medžio šaknys yra pažeidusios vamzdyną. Esant itin mažam atstumui nuo medžio iki požeminių nuotekų tinklų, vamzdyno valymas ar keitimas nauju dėl šalia esančio medžio šaknų yra beprasmiškas. Atnaujinti nuotekų tinklai pavaizduoti požeminių komunikacijų geodezinės nuotraukos techninėje ataskaitoje. Neatnaujinti požeminių nuotekų tinklai pavaizduoti topografiniame plane, kuriame, norint atnaujinti likusią dalį tinklų, UAB „A“ medį, augantį požeminių nuotekų trasoje dėl medžio šaknų ardančių požeminius nuotekų tinklus bei neišlaikyto minimalaus leistino atstumo iki požeminių nuotekų tinklų, pažymėjo kaip šalintiną.

Norėdamas išvengti medžio griuvimo grėsmės ant VI „B“ pastato, atnaujinti ir apsaugoti po medžio šaknimis esančius inžinerinius tinklus ir užtikrinti minimalų leistiną atstumą nuo medžio iki inžinerinių nuotekų tinklų taip, kaip to reikalauja įstatymas, prašau Savivaldybės administraciją pakartotinai įvertinti galimą medžio grėsmę.“

5. Savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyriaus 2016-03-17 rašte Nr. 8A-186(18.17) (žr. šios pažymos 2.3 papunktį), be kita ko, nurodyta:

„[...]

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimo Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ 198 punkte nėra nurodyta, kad medžiai negali augti vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklų apsaugos zonoje, o 199 punkte nurodyta, kad vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklus ir įrenginius eksploatuojančios įmonės nustato sąlygas, kurių reikia laikytis nurodytųjų tinklų ir įrenginių apsaugos zonose. UAB „A“ atstovo teigimu, Jūs nesate šios įmonės abonentas, privačiame sklype esanti tinklo dalis yra neveikianti, nėra ir duomenų apie šios tinklo dalies rekonstrukcijos projektą.

[...].“

6. Savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyriaus 2016-05-24 rašte Nr. 8A-450(18.13) (žr. šios pažymos 2.5 papunktį), be kita ko, nurodyta:

„[...] dėl želdinio (tuopos), kuris auga Jūsų nuosavybės teise valdomame sklype, adresu [...], [...] [2016] sausio mėn. 26 d. buvo sukviesta Želdynų ir želdinių apsaugos ir priežiūros komisija [...]. Ši komisija, įvertinusi esamą situaciją bei turimus dokumentus, priėmė sprendimą, kad **tuopą galima genėti** formuojant lają bei sužeminant viršūnę (šiems darbams jau buvo išrašytas 2015 m. gruodžio 15 d. leidimas Nr. 11A-406/15) arba minėtą medį **galima šalinti atlygintinai** [...]. Neatsiradus naujų aplinkybių, išlieka pirminis komisijos sprendimas. [...].“

7. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos (toliau vadinama – Aplinkos ministerija) 2016-07-28 rašte Nr. (18-2)-D8-5888 (žr. šios pažymos 2.6 papunktį), be kita ko, nurodyta:

„[...]

Prie paklausimo pridėjame Nekilnojamojo turto registro Centrinio duomenų banko išrašą [...] apie žemės sklypą nurodoma, kad tai yra privatus komercinės paskirties objektų teritorijos žemės sklypas. Jame augantys medžiai, vadovaujantis Vyriausybės 2008-03-12 nutarimo Nr. 206 „Dėl kriterijų, pagal kuriuos medžiai ir krūmai, augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams, sąrašo patvirtinimo ir medžių ir krūmų priskyrimo saugotiniams“ 3.9 papunkčiu, yra saugotini.

Norint genėti ar nukirsti saugotiną medį, reikia kreiptis į savivaldybę leidimo. Savivaldybė, vadovaudamasi aplinkos ministro 2008-01-31 įsakymu Nr. D1-87 „Dėl saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atvejų, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – leidimų išdavimo tvarka), išduoda leidimą kirsti medį. Kadangi medis auga išrašo 9.1 nurodytoje Vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklų ir įrenginių zonoje (šioje zonoje medžius galima sodinti tik suderinus su tinklus ir įrenginius eksploatuojančia įmone) ir minėtus tinklus eksploatuojanti **įmonė medį pažymėjo kaip šalintiną**, vadovaujantis leidimų tvarkos 4.15 papunkčiu, **saugotinas medis gali būti kertamas neatlygintinai**.“

8. Nekilnojamojo turto registro duomenimis, Pareiškėjui nuosavybės teise priklausančiam skunde minimam žemės sklypui yra nustatytos šios specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos:

8.1. „XLIX. Vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklų ir įrenginių apsaugos zonos“;

8.2. „VI. Elektros linijų apsaugos zonos“.

9. Siekdamas išsiaiškinti skunde aprašytas aplinkybes, Seimo kontrolierius raštu kreipėsi į Savivaldybės administraciją ir Aplinkos ministeriją, prašydamas pateikti informaciją, reikalingą skundo nagrinėjimui.

10. Savivaldybės administracija Seimo kontrolieriui pateikė toliau nurodytą informaciją.

10.1. „2015 m. lapkričio 5 d. X (toliau vadinama – Pareiškėjas) kreipėsi į Savivaldybės [administracijos] Architektūros ir urbanistikos skyrių su prašymu „išduoti leidimą nupjauti grėsmę keliančią tuopą, 1 vnt. Medis yra senas, praūžus audrai ar škvalui, gali bet kada griūti ant šalia esančio B pastato“ [...]. [...] 2015 m. gruodžio 11 d. buvo atlikta tuopos, augančios adresu [...], apžiūra. Apžiūros metu įvertinta esama situacija, pamatuotas atstumas iki pastato, esančio gretimame žemės sklype, adresu [...]. Apžiūros metu buvo nustatyta, kad medis auga leistinu atstumu iki pastato bei yra sveikas, nepraradęs estetinės išvaizdos. Surašytas želdinių apžiūros ir vertinimo aktas Nr. 468 ir 2015 m. gruodžio 15 d. buvo išduotas leidimas Nr. 11A-406/15 genėti tuopą formuojant lają bei sužeminant 1/3 viršūnę, kadangi medis aukštas ir jo laja gana plati. Gretimo žemės sklypo, [...], kuriame stovi statinys, naudojimo būdas yra pramonės ir sandėliavimo, todėl remtasi STR 2.03.02:2005 7 priedu, kuriame reglamentuojami atstumai nuo statinių iki medžių ir krūmų. Pareiškėjui nuosavybės teise priklausančiame žemės sklype, adresu [...], pastatų nėra.“

10.2. „Pareiškėjas nesutiko su priimtu sprendimu ir 2015 m. gruodžio 31 d. raštu Nr. PŽ-529 kreipėsi į Architektūros ir urbanistikos skyrių pakartotinai įvertinti medžio keliamą grėsmę. [...] buvo sukviesta Želdynų ir želdinių apsaugos ir priežiūros komisija (toliau vadinama – Komisija) [...]. 2016 m. sausio 26 d. apžiūrėjus vietovėje ir įvertinus [...] žemės sklype augančios tuopos būklę, esamą situaciją bei turimus dokumentus, visų komisijos narių bendru pritarimu buvo priimtas sprendimas, kad tuopą galima genėti formuojant lają bei sužeminant viršūnę (šiems darbams leidimas jau buvo išduotas) arba minėtą medį šalinti atlygintinai, vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. D1-87 bei Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. D1-343 „Dėl želdinių atkuriamosios vertės įkainių patvirtinimo“.

10.3. „Vadovaujantis 2008 m. kovo 12 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 206 3.9 papunkčiu, minėtame sklype auganti tuopa yra saugotina. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 31 d. įsakymo Nr. D1-87 „Dėl saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atveju, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 4.15 papunktis nurodo, kad saugotini medžiai ir krūmai neatlyginamai gali būti kertami (šalinami), jei „auga apsaugos zonoje, kuriose pagal Specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“, [...] neturi augti“. Komisija priėmė sprendimą šio papunkčio nagrinėjamai situacijai netaikyti, kadangi privačiame žemės sklype esanti tinklų dalis turimoje naujausioje 2015 m. topografinėje medžiagoje yra pažymėta kaip neveikianti, duomenų apie tolimesnį šios tinklų atkarpos tvarkymą neturima. Komisijos sprendimas įformintas protokolu Nr. 1 bei surašytas želdinių apžiūros ir vertinimo aktas Nr. 34.“

10.4. „Informuojame, kad Pareiškėjas savo prašymuose (2015-11-05 [...]) bei pakartotinai pateiktame 2015-12-31 [...] nebuvo prašęs įvertinti medžio galimai neigiamą ar kitokį poveikį neveikiantiems nuotekų tinklams. Vykdytų želdinio apžiūrų metu tinklų rekonstravimo ar žemės kasinėjimo darbai nebuvo vykdomi.“

10.5. „Tikslių duomenų, kada buvo pasodinta tuopa, neturime, tačiau Savivaldybės disponuojamojoje archyvinėje planšetų medžiagoje medis jau buvo nužymėtas 1986 m. [...]. Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos buvo patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu 1992 m. gegužės 12 d., todėl darytina išvada, kad raštiškas leidimas medžio sodinimui iš inžinerinių tinklų įmonių nebuvo reikalingas.“

10.6. „UAB „A“ atstovo teigimu, Pareiškėjas nėra šios įmonės abonentas, o nuotekų tinklai, esantys privačiame sklype, [...], minėtai įmonei nuosavybės teise nepriklauso. [...] Kokių pagrindų ant topografinio plano uždėtas UAB „A“ štampos šalinti medį, lieka neaišku.“

10.7. „Mūsų žiniomis, UAB „A“ nėra nustačiusi sąlygų, kuriomis remiantis šio sklypo nuotekų tinklų apsaugos zonoje būtų galima sodinti medžius ir krūmus. Tikslia informacija nedisponuojame. Įmonės buvo klausta žodžiu, atsakymas buvo gautas taip pat žodžiu.“

10.8. „Privačiame žemės sklype auganti tuopa nepatenka į elektros tinklų apsaugos zoną, kadangi sklypą kerta 10 kV elektros tinklų požeminė linija. LR Vyriausybės nutarimo Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ 19 punktą nurodo, kad „požeminės elektros kabelių linijos apsaugos zona – žemės juosta, kurios plotis po 1 metrą nuo linijos konstrukcijų kraštutinių taškų“. Tuopa auga didesniu nei 3 m atstumu iki elektros tinklų.“

10.9. „Remiantis naujausia 2015 m. liepos mėn. požeminių komunikacijų geodezinės nuotraukos technine ataskaita [...], privačiame žemės sklype nuotekų tinklų dalis yra atnaujinta iki „[...]“ šulinio, šalia vietovėje išlikusių pamatų. Pareiškėjas nurodo, kad „šiuo metu tinklai yra neveikiantys, bet pastacius statinį sklype jie bus naudojami eksploatacijoje“. Savivaldybės [administracijos] Teritorijų planavimo ir architektūros skyriui, šios dienos duomenimis, nėra pateiktas techninis statinio statybos projektas, leidimas statybai nėra išduotas, todėl neįmanoma įvertinti tolimesnio tinklų panaudojimo. Planšeto Nr. 65-D-9 pririšimo brėžinyje nurodytas „[...]“ šulinio pjūvis [...]. Minėtame brėžinyje matyti dvi įmontuotų vamzdžių kryptys: 1. iš pastato, esančio gretimame žemės sklype, adresu [...], į „[...]“ šulinį; 2. iš „[...]“ šulinio į „[...]“ šulinį. Tinklų tęstinumas į „[...]“ šulinį (šiuo metu neveikiančios tinklų dalis), šalia kurių auga tuopa, nėra numatytas.“

11. Aplinkos ministerija Seimo kontrolieriui pateikė toliau nurodytą informaciją.

11.1. „Nėra dokumentų, nurodančių medžio pasodinimo aplinkybes, datą, gali būti, kad jis savaime užaugo toje vietoje. Specialiais prietaisais būtų galima nustatyti medžio amžių, bet neaišku, kokio amžiaus jis buvo sodinamas.“

11.2. „Pagal statybos techninio reglamento STR 1.01.07:2010 „Nesudėtingi statiniai“ priedo 2 lentelės 2.3 papunktį, nuotekų tinklai, kurių išorinis skersmuo mažesnis kaip 160 mm (iš topografinio plano matoma, kad tinklų skersmuo yra 150 mm), priskiriami I grupės nesudėtingiems statiniams.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-05-12 nutarimu Nr. 343 patvirtintų Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų 197 punkte nurodyta: „vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklų ir įrenginių apsaugos zona, kai vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklai ir įrenginiai įrengiami iki 2,5 metro gylyje, yra žemės juosta po 2,5 metro nuo vamzdyno ašies. Vandentiekio, lietaus, fekalinės kanalizacijos tinklų ir įrenginių apsaugos zona, kai vandentiekio, lietaus, fekalinės kanalizacijos tinklai ir įrenginiai įrengiami giliau kaip 2,5 metro, yra žemės juosta po 5 metrus nuo vamzdynų ašies. [...]“

Neturime informacijos, kokiam gylyje įrengti požeminiai tinklai. Manome, kad gylį, kuriame įrengti požeminiai inžineriniai tinklai, galima būtų sužinoti, jei yra parengta požeminių inžinerinių tinklų kontrolinė geodezinė nuotrauka.“

11.3. „Informuojame, kad Aplinkos ministerija 2016-07-28 raštu Nr. (18-2)-D8-5888 X atsakė dėl medžio kirtimo, kuriame pažymėjo, kad norima nukirsti saugotiną medį, augantį vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklų ir įrenginių zonoje ir minėtus tinklus eksploatuojančios įmonės pažymėtą kaip šalintiną. Vadovaujantis Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atvejų, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008-01-31 įsakymu Nr. D1-87 „Dėl Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atvejų, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 4.15 papunkčiu, šis medis gali būti kertamas neatlygintinai.“

11.4. „Žemės sklypui nustatyta ir elektros linijų apsaugos zona. Tai yra požeminė elektros kabelių linija, kurios apsaugos zona – po 1 metrą nuo linijos konstrukcijų kraštutinių taškų. Iš turimos informacijos galima spręsti, kad medis nepatenka į požeminės elektros kabelių linijos apsaugos zoną.“

Tyrimui reikšmingi Lietuvos Respublikos teisės aktai

12. **Želdynų įstatymas:**

9 straipsnis. *Želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo ir kūrimo valstybinis valdymas*

„[...]

2. Želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo ir kūrimo valstybinį valdymą pagal kompetenciją vykdo ir politiką kartu su savivaldybėmis įgyvendina Aplinkos ministerija, Kultūros ministerija, Susisiekimo ministerija ir Švietimo ir mokslo ministerija.

3. Aplinkos ministerija, koordinuodama želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo ir kūrimo valstybinį valdymą, atlieka šias funkcijas:

1) rengia želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo, naujų želdynų kūrimo strategiją ir kitus teisės aktus, metodinius nurodymus;

2) koordinuoja želdynų ir želdinių inventorizavimą, apskaitą, želdinių būklės stebėseną, duomenų apie želdynus, želdinius bazių kūrimą, teikia metodinę paramą;

[...]“;

10 straipsnis. *Želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo ir kūrimo valdymas savivaldybėse*

„1. Želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo, želdynų kūrimo, želdinių veisimo valdymą vykdo savivaldybės. Jos:

[...]

12) sprendžia medžių persodinimo, kirtimo ar kitokio pašalinimo, genėjimo, gydymo klausimus;

13) išduoda leidimus saugotinių medžių ir krūmų kirtimui ar kitokiam pašalinimui, genėjimui, persodinimui ar kitiems želdynų ir želdinių tvarkymo darbams;

[...]“;

20 straipsnis. *Želdynų ir želdinių apsauga*

„[...]

3. Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atvejus, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarką nustato Aplinkos ministerija.

[...]“

13. Aplinkos ministro 2008-01-31 įsakymu Nr. D1-87 patvirtintame **Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atveju, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos apraše** nurodyta:

„1. Šis tvarkos aprašas nustato saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo, šių darbų vykdymo, leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarką“;

„2. [...] Juo vadovaujasi savivaldybės, išduodamos leidimus šiems darbams atlikti ir nustatyti saugotinių medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarką“;

„4. Saugotini medžiai ir krūmai neatlyginamai gali būti kertami (šalinami) šiais atvejais, kai:

[...]

4.14. auga arti pastatų ir tamsina langus (vasaros metu kambariuose apšvietimas neatitinka galiojančių normų), gadina pamatus, kelia grėsmę pastatui;

4.15. auga apsaugos zonose, kuriose pagal Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (Žin., 1992, Nr. 22-652; 1996, Nr. 2-43), neturi augti;

[...]“;

„9. Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo, genėjimo darbai turi būti vykdomi turint savivaldybės išduotą, [...], leidimą saugotinių medžių ir krūmų

kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo darbams, genėjimui (toliau – Leidimas) [...] ir atlyginus, išskyrus 12 punkte nurodytus atvejus, medžių ir krūmų vertę, nurodytą leidime“;

„12. Saugotinių medžių ir krūmų vertė neatlyginama, kai:

12.1. 4 punkte nurodytais atvejais darbus vykdo žemės ar želdynų ir želdinių savininkas ir valdytojas ar jo įgaliotas asmuo;

[...].“

14. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-05-12 nutarimu Nr. 343 patvirtintose **Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose** nurodyta:

„20. Elektros linijos apsaugos zonoje be elektros tinklų įmonės raštiško leidimo draudžiama:

[...]

20.3. sodinti arba kirsti medžius ir krūmus;

[...]“;

„196. Prie vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklų ir įrenginių priskiriami: vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos vamzdynai, [...]“;

„197. Vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklų ir įrenginių apsaugos zona, kai vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklai ir įrenginiai įrengiami iki 2,5 metro gylyje, yra žemės juosta po 2,5 metro nuo vamzdyno ašies. Vandentiekio, lietaus, fekalinės kanalizacijos tinklų ir įrenginių apsaugos zona, kai vandentiekio, lietaus, fekalinės kanalizacijos tinklai ir įrenginiai įrengiami giliau kaip 2,5 metro, yra žemės juosta po 5 metrus nuo vamzdynų ašies. [...]“;

„199. Vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklus ir įrenginius eksploatuojančios įmonės nustato sąlygas, kurių laikantis nurodytųjų tinklų ir įrenginių apsaugos zonose galima atlikti šiuos darbus:

[...]

199.2. sodinti medžius ir krūmus, nesuderinus to su nurodytuosius tinklus ir įrenginius eksploatuojančiomis įmonėmis;

[...].“

15. Seimo kontrolierių įstatymas:

17 straipsnis. Atsisakymas nagrinėti skundą

„1. Seimo kontrolierius ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu:

[...]

6) padaro išvadą, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje.

[...]

4. Jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, skundo tyrimas nutraukiamas.

[...].“

Tyrimo išvados

16. Pareiškėjas skundžiasi Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmais (neveikimu), sprendžiant medžio kirtimo klausimą, t. y., iš esmės problema keliami dėl to, kad Savivaldybės administracija Pareiškėjui neišduoda leidimo neatlygintinai kirsti medį, augantį, jo teigimu, elektros linijos ir vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklų ir įrenginių apsaugos zonoje. Seimo kontrolieriaus prašoma įvertinti, ar pagrįstas toks Savivaldybės administracijos sprendimas, kadangi, kaip nurodo Pareiškėjas, aplinkos ministro įsakymu patvirtinta leidimų kirsti medžius išdavimo tvarka, „kurioje nurodoma, kad apsaugos zonoje augantiems medžiams leidimai kirsti medžius išduodami neatlygintinai.“

Įvertinus tyrimo metu nustatytas aplinkybes ir atsižvelgus į teisinį reglamentavimą, pacituotą šioje pažymoje, darytina išvada, kad Savivaldybės administracijos ir Aplinkos ministerijos

nuomonė šiuo klausimu skiriasi (sutariama, kad prašomas kirsti medis nepatenka į elektros tinklų apsaugos zoną).

Savivaldybės administracija laikosi pozicijos, kad „medis auga leistinu atstumu iki pastato bei yra sveikas, nepraradęs estetinės išvaizdos“, kad sprendimas neišduoti leidimo kirsti medį neatlyginamai priimtas šiuo atveju todėl, kad nebuvo taikomas Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atveju, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašo 4.15 papunktis, pagal kurį, saugotini medžiai ir krūmai neatlyginamai gali būti kertami (šalinami), jei „auga apsaugos zonoje, kuriose pagal Specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ [...], neturi augti“, nes „privačiame žemės sklype esanti tinklų dalis turimoje naujausioje 2015 m. topografinėje medžiagoje yra pažymėta kaip neveikianti, duomenų apie tolimesnį šios tinklų atkarpos tvarkymą neturima.“

Tuo tarpu Aplinkos ministerija, atsakydama Pareiškėjui dėl tos pačios situacijos, nurodo, kad, vadovaujantis Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atveju, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašo 4.15 papunkčiu, „šis medis gali būti kertamas neatlygintinai“.

Kadangi Aplinkos ministerijai teisės aktais yra pavesta vykdyti valstybinį valdymą želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo ir kūrimo klausimais, taip pat rengti teisės aktus bei teikti metodinę paramą šiais klausimais, Seimo kontrolierius sprendžia, kad būtų tikslinga, jog Savivaldybės administracija šį Pareiškėjui aktualų klausimą spręstų iš naujo kartu su Aplinkos ministerija.

Seimo kontrolierius taip pat atkreipia dėmesį ir į šias svarbias priežastis, dėl kurių taip pat yra tikslinga dar kartą spręsti klausimą dėl Pareiškėjo prašomo neatlyginamai kirsti medžio:

- tyrimo metu Savivaldybės administracija Seimo kontrolieriui paaiškino, kad „Pareiškėjas savo prašymuose (2015-11-05 [...]) bei pakartotinai pateiktame 2015-12-31 [...] **nebuvo prašęs įvertinti medžio galimai neigiamą ar kitokį poveikį neveikiantiems nuotekų tinklams.** Vykdytų želdinio apžiūrų metu tinklų rekonstravimo ar žemės kasinėjimo darbai nebuvo vykdomi“ (žr. šios pažymos 10.4 papunktį); tačiau, kaip galima daryti išvadą pagal Pareiškėjo, pavyzdžiui, 2015-12-30 prašymo (žr. šios pažymos 4 punktą) turinį, Pareiškėjas Savivaldybės administracijai buvo nurodęs, kad, „atkasus užsikišusius vamzdžius prie medžio, matyti, kad **medžio šaknys yra pažeidusios vamzdyną.** Esant itin mažam atstumui nuo medžio iki požeminių nuotekų tinklų, **vamzdyno valymas ar keitimas nauju dėl šalia esančio medžio šaknų yra beprasmis.**“ Šiame kreipimesi Pareiškėjas Savivaldybės administracijos prašė „pakartotinai įvertinti galimą medžio grėsmę“, ne tik „norėdamas išvengti medžio griuvimo grėsmės ant VĮ „B“ pastato“, bet ir siekdamas „atnaujinti ir apsaugoti po medžio šaknimis esančius inžinerinius tinklus ir užtikrinti minimalų leistiną atstumą nuo medžio iki inžinerinių nuotekų tinklų taip, kaip to reikalauja įstatymas.“ Taigi šiuo atveju Savivaldybės administracija yra neteisi, teigdama, kad Pareiškėjas „nebuvo prašęs įvertinti medžio galimai neigiamą ar kitokį poveikį neveikiantiems nuotekų tinklams“;

- Savivaldybės administracija nurodo, kad, „koku pagrindu ant topografinio plano uždėtas „A“ štampos šalinti medį, lieka neaišku“ (žr. šios pažymos 10.6 papunktį). Atkreiptinas dėmesys į tai, kad kyla abejonių, ar Savivaldybės administracija apskritai turi objektyvios informacijos šiuo klausimu, nes, kaip paaiškino Seimo kontrolieriui, „**mūsų žiniomis, UAB „A“ nėra nustačiusi sąlygų, kuriomis remiantis šio sklypo nuotekų tinklų apsaugos zonoje būtų galima sodinti medžius ir krūmus. Tiksli informacija nedisponuojame. Įmonės buvo klausta žodžiu, atsakymas buvo gautas taip pat žodžiu**“ (žr. šios pažymos 10.7 papunktį). Seimo kontrolierius Savivaldybės administracijai siūlo raštu išsiaiškinti šį klausimą iš esmės tam, kad neliktų jokių neaiškumų, prielaidų ir dviprasmybių.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir į teisinį reglamentavimą, nurodytą šios pažymos 15 punkte [Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio nuostatose reglamentuota, kad skundo tyrimas nutraukiamas, jeigu tyrimo metu paaiškėja, jog skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje (Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 6 punktą ir 4 dalis)], darytina išvada,

kad Pareiškėjo skundo tyrimas yra nutrauktinas, nes skunde nurodytas aplinkybes tikslinga dar kartą nagrinėti Savivaldybės administracijoje, konsultuojantis su Aplinkos ministerijos pareigūnais.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

17. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundo *dėl Panevėžio miesto savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant medžio kirtimo klausimą*, tyrimą nutraukti.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

18. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius **Panevėžio miesto savivaldybės administracijos direktoriui** rekomenduoja atsižvelgti į šioje pažymoje pateiktas pastabas, jas įvertinti, ir, konsultuojantis su Aplinkos ministerijos pareigūnais, dar kartą spręsti klausimą dėl Pareiškėjo prašymo išduoti leidimą neatlyginamai kirsti medį. Priėmus teisės aktais pagrįstą sprendimą, Pareiškėjui pateikti atsakymą raštu (Seimo kontrolieriui pateikti atsakymo kopiją).

19. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos**.

Informuojant apie rekomendacijos nagrinėjimo rezultatus, Seimo kontrolieriui pateikti **informaciją pagrindžiančius dokumentus**.

Seimo kontrolierius

Raimondas Šukys